

AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM STRATÉGIAI EGYÜTTMŰKÖDÉSE MÁS EGYETEMEKKEL

Az intézményfejlesztési terv elkészítése alkalmat adott az egyetemek számára, hogy számba vegyék a már meglévő felsőoktatási kapcsolataikat, megvizsgálják azok relevanciáját, magyarul, hogy tényleges együttműködés következett-e belőlük? Ez a számbavétel, átvizsgálás újabb kapcsolatok kötésének felvetéséhez is elvezethetett. Így történt az Eötvös Loránd Tudományegyetem intézményfejlesztési tervének készítése során is. Az együttműködések eltérő intenzitásúak lehetnek és különböző formát ölthetnek. Az integrációhoz vezető együttműködéstől a laza, hálózatos kapcsolatokig terjedhet a skála. Az utóbbi esetben az együttműködés nem kompetenciák átadáshoz, hanem a kompetenciák társításához vezet. A 2012 tavaszán felröppent, az ELTE (vagy más budapesti egyetem) és a Corvinus (illetőleg annak egy része) esetleges integrációjáról szóló hírek egy-két hónap után aktualitásukat veszítették. Az együttműködésnél szorosabb kapcsolat, azaz felsőoktatási intézmények integrációja csak abban az esetben valósulhat meg, ha az érintett intézmények egyaránt elkötelezettek az integrációban, vagy ha ezt fenntartói döntés kikényszeríti. Jelen esetben egyik sem látható, így a közeljövőben a hálózatos együttműködések valószínűsíthetőek.

Az ELTE universitas jellegéből fakadóan nemzetközi kapcsolatrendszere sokrétű, összetett. A tudományterületek sokasága nagyon különböző oktatási és kutatási együttműködést eredményezett. Ezek áttekintésére jelen beszámoló nem vállalkozik, ez egy önálló munkát kívánna. Ebből csak egyetlen, speciális területet érintenék röviden: a Kárpát-medencei magyar nyelvű képzéssel kapcsolatos együttműködések. Speciális terület, mert határon kívüli egyetemekkel való kapcsolat (ennyiben a nemzetközi kapcsolatrendszer része), ugyanakkor a magyar nemzeti kultúra megóvásáról, gondozásáról szól. Az ELTE a határon túli magyar nyelvű képzések patronálásában az eddiginél is nagyobb szerepet kíván vállalni, különösképpen a közös mesterképzések kialakításával, a doktori képzések támogatásával. Ennek az együttműködésnek látványos megjelenítése a 2012. július 9-én kezdődő „*ELTE Kárpát-medencei Magyar Nyári Egyetem*” nyitóprogramja, amelynek során a magyar nyelvű képzésben érdekelt határon túli egyetemek vezetői (rektorok, rektorhelyettesek, dékánok) a magyar felsőoktatás-politika és az ELTE vezetésével folytatnak megbeszélést az együttműködés konkrét formáiról.

A hazai együttműködések részben a nem budapesti egyetemeket is érintik. E tekintetben megemlítendő, hogy az Eötvös Loránd Tudományegyetem az elmúlt években a kutatóegyetemek számára azt javasolta, hogy hozzák létre közösen a *Kutatóegyetemek Ligáját*, amelyben a legkiválóbbak együttesen, tevékenységüket összehangolva jelenhetnek meg a hazai és a nemzetközi felsőoktatási piacon. Ennek eredményeképpen létrejött a TÁMOP-irodák vezetői, valamint a nemzetközi, a tudományos és a kommunikációs rektorhelyettesek *konzultációs fóruma*. Ennél formálisabb együttműködés ugyan nem született, de a kutatóegyetemi rektorok szintjén megvalósult a folyamatos és kölcsönös tájékoztatás, egyeztetett, közös fellépés

néhány fontosabb felsőoktatási ügyben. Szintén az Eötvös Loránd Tudományegyetem kezdeményezte, hogy a legjobb 11 magyar egyetem a külföldi hallgatói piacon egységesen lépjen fel (*Group 11*). Így az érintett egyetemek a költségeket csökkentve jelenhettek meg külföldi „egyetemi börzéken”.

Az együttműködések körét térbelileg leszűkítve elérkeztünk a budapesti egyetemekkel való együttműködésekhez. Ebben a vonatkozásban az ELTE többféle, ám egyaránt hálózatos jellegű együttműködés kezdeményezője volt.

Ennek egyik első példája a 2003-ban alakított *Béta Kör* (a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem és a Semmelweis Egyetem együttműködésével), amelynek célja, hogy az Európai Unió szervei előtt tudományos és kutatási tevékenységük során közösen léphessenek fel a Béta Kört alkotó egyetemek, képviselőikről megfelelő módon, együtt és összehangolt tevékenységgel gondoskodjanak, az uniós pályázatokon egymást támogatva vegyenek részt. Az együttműködés eredményeként jelent meg 2011-ben a *Kutatásszervezés és innováció-menedzsment az egészség- és élettudományok területén* című könyv, amely hasznos ismeretanyagot nyújt a szakterület iránt érdeklődő kutatók, oktatók, hallgatók, vállalati és közigazgatási szakemberek számára.

A jelenleg, 2012 tavaszán, készített intézményfejlesztési terv időszakában jutott végső stádiumába az az elképzelés, amely szerint *Nagyszombati Felsőoktatási és Kutatási Szövetség* néven stratégiai megállapodást tervez kötni az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem és a Semmelweis Egyetem. Az együttműködés, az 1635. május 12-én Nagyszombaton, Pázmány Péter kezdeményezésére megalapított hajdani tudományegyetem, mint közös múlt előtt tisztelgve jön majd létre. A szövetség létrehozói kinyilvánítják, hogy oktatási és kutatási együttműködések bővítésekor kiemelt partnerként kezelik egymás intézményeit; rendszeres intézményes koordinációt folytatnak a hazai és nemzetközi felsőoktatásban betöltött kiemelkedő tevékenységük fenntartása és fejlesztése érdekében; valamint mindennek elősegítésére egy ELTE-PPKE-SE *Nemzetközi Universitas Fórumot* hoznak létre. Mindhárom fél hangsúlyozza, hogy az oktatási és kutatási kooperáció ezen új típusa egyedülálló és előremutató kezdeményezés, nemcsak Magyarországon, hanem a régióon belül is. Kifejezik az irányú meggyőződésüket, hogy a már most széles nemzetközi kapcsolatrendszerrel és magas oktatási és kutatási szinttel rendelkező intézményeik, ezen szövetség révén, éppen az interdiszciplináris és multidiszciplináris kutatások és képzések világviszonylatban történő uralkodóvá válásával, korszerűbb alapra tudják helyezni tevékenységüket. A két állami és egy egyházi felsőoktatási intézmény az ilyen jellegű szövetségben – azaz nem a hagyományos beolvasztás módszerében – látja a magyar felsőoktatás kiemelkedő intézményeinek versenyképes megjeleníthetőségét és aktívabb bekapcsolódását a nemzetközi tudományos világ vérkeringésébe.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem természetesen elkötelezett másféle, a közép-magyarországi régióban működő felsőoktatási intézményekkel történő szakmai együttműködés iránt is. Ezért a képzési és kutatási tevékenységek összehangolása érdekében erősíti a kooperációt a Semmelweis Egyetemmel (SE), a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel (BME), a Budapesti Corvinus Egyetemmel (BCE), a Szent István Egyetemmel (SZIE), az Óbudai Egyetemmel (OE) és a Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel (PPKE).

ÖSSZEFOGLALÁS ÉS NÉHÁNY KÖVETKEZTETÉS

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem csak a képzési portfóliójába illeszkedő, szervezeti struktúrájába betagozódó, gazdasági egyensúlyának megőrzését nem veszélyeztető felsőoktatási intézményekkel, szervezetekkel hajt végre integrációs folyamatokat. Az egyetem más felsőoktatási intézmény integrálására mint lehetőségre tekint, amelyre nyitott, amennyiben a folyamat megvalósításának szervezeti, infrastrukturális és finanszírozási háttere biztosított, emellett pedig szakmailag és tudományterületileg indokolt. Az integráció mellett az együttműködések másik lehetősége, amikor a partneregyetemek egy közös szervezetrendszer hoznak létre. Ebben az esetben az egyetemi autonómia egy része átadódik a közös szervezetrendszernek. Ennek a változatnak nemcsak a részleges autonómiaveszteség a hátránya, hanem az is, hogy a közös szervezetrendszer mint egy új felsőoktatási intézmény jelenik meg a piacon, s kétséges, hogy reputációjában összeadódnak-e az alkotórészek ismertségei, elismertségei. Az ELTE éppen ezen kétségek miatt nem támogatja ezt az erős szervezeti formát öltő együttműködést. A harmadik lehetőség a hálózatos együttműködés, amelyben a kapcsolódások nem általános szintűek, hanem célirányosak, azaz a partneregyetemek csak meghatározott tevékenység vonatkozásában jelennek meg egységesen. Ilyen tevékenység lehet pl. külföldi hallgatók toborzása, konkrét kutatási-pályázati együttműködés. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem számára jelen helyzetben ez a forma tűnik a legmegfelelőbbnek.

Az ELTE oktatási, tudományos és társadalmi-kulturális súlya önmagában is eleendő teljesítményt jelent mind a hazai, mind a nemzetközi felsőoktatási térben. Ha csak a hazai kapcsolatokat vesszük számba, akkor is a kutatás és az oktatás terén több mint 60 együttműködő partnert találunk. Ezek az együttműködési megállapodások részben hosszabb időtartamra, részben konkrét feladatokra vonatkoztak, vonatkoznak. Ez a magas szám mind az Eötvös Loránd Tudományegyetem nyitottságát, mind pedig a partner elismertségét jelzi. Minden olyan együttműködést üdvözlünk és gyakorlunk, ami ezt a teljesítményt (tekintélyt) erősíti és minden olyan kényszer szülte vagy formális átszervezést ellenzünk, ami gyengíti a minőséget.

KARÁCSONY ANDRÁS